No. 11. Donderdag 13 Maart 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

LEZING

Te 's-Gravenhage op *Woensdag 19 Maart a.s. in* het Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Kamer No. 4, Groenmarkt. Spreker: de Heer B. D. ABDOELLAH.
Onderwerp: **„Hooger onderwijs in Ned.-Indië".**

Aanvang 8 uur n.m.

De leden der Vereeniging „*Oost en West*" hebben met hunne introducée's vrijen toegang.

Indië op de derde Nederlandsche Jaarbeurs.

Zooals te verwachten was, door de tijdsomstandigheden — de verbreking der geregelde gemeenschap, de ernstige belemmering van den handel met onze overzeesche gewesten — was Indië zeer schraal op de Jaarbeurs vertegenwoordigd. In een hoek, links van den ingang op het plein van het Vreeburg, namen onze koloniën een hoogst bescheiden plaats in. In een zaaltje, waarvan de buitenzijde in het oog viel door de versiering met een omlijsting in oud-Javaanschen stijl, had het Departement van Koloniën zijne jongste uitgaven, jaarverslagen, statistieken, enz. tentoongesteld, en een paar monsters Indische producten e. d. Welwillend was daarbij de gelegenheid gegeven aan de vereeniging Oost en West om hare edita, het Koloniaal Weekblad, de boekjes betreffende de Staats- en particuliere beleggingen in Indië o. a. neer te leggen. Naast dit Gouvernements-vertrek had de Nederlandsche Handelmaatschappij ruimte ingenomen, om de geschiedenis van haar handel en bedrijf, en de wisselingen, met de ontwikkeling tot den huidigen dag, in grafische voorstellingen bekend te maken, en aan te toonen den stand der verschillende Indische ondernemingen, waarbij zij meer rechtstreeks betrokken is, of waarover zij het beheer of het oppertoezicht voert. Ook zij gaf te zien enkele monsters producten. Aan de andere zijde van het door het Departement van Koloniën bezette deel was het Koloniaal Instituut, almede den invloed van den oorlog in aanmerking genomen, goed voor den dag gekomen, vertoonende in kaart en beeld iets van de groote beteekenis van onze koloniën voor den handel en nijverheid; de verschillende door het Instituut reeds uitgegeven verdienstelijke boekwerken en verslagen lagen er ter inzage, — maar vooral moesten de aandacht trekken de nette, met groote zorg uitgestalde monsters van boschch-, landbouw- en nijverheidsproducten.

Moge de aanbrekende tijd, het nieuwe leven, waarnaar alle menschen zoo hartgrondig haken, waarin het vrije verkeer groote bedrijvigheid en ruiling van goederen zal brengen bij de volkeren onderling, wat voor ons land en zijne koloniën, onder het licht der nieuw verrijzende denkbeelden, wat betreft de verhouding der verschillende rassen, van zoo groote beteekenis kan zijn, tot gevolg hebben, dat door tijdige samenwerking van particulieren, vereenigingen en maatschappijen in Oost- en West-Indië en in Nederland, met krachtigen steun van de Regeering, op de volgende Jaarbeurs onze koloniën een groote, beduidende, aandachttrekkende plaats innemen —, ja, eene eerste, zooals zij verdienen, door den rijken schat harer producten op allerlei gebied, welke, velen nijveren in ons land niet voldoende bewust, de onontbeerlijke grondstoffen aanbieden van hunne voortbrengselen of fabrikaten!

Moge het de vereeniging „Oost en West" gegeven zijn, door haren invloed eenigszins krachtig daartoe mede te werken.

UIT DEN VOLKSRAAD.

IV.

(Dr. Rivaï en de Burg. Geneesk. Dienst).

> Maar er is nog meer noodig: de voormannen der Indonesische volken moeten inzien, dat die volken r e c h t hebben op gezondheid, moeten inzien dat het even noodig is te roepen om recht op volkshygiëne, als om recht op volksonderwijs.
>
> (Tillema in brochure „Kampongwee").

Het lid, dr. Abdoel Rivaï heeft, blijkens de met de jongste mail ontvangen Volksraad-Handelingen, de algemeene beschouwingen over de aanvullingsbegrooting 1919 aangegrepen als gelegenheid om ten tweede male [1]) de werkwijze en de inrichting van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst aan een scherpe critiek te onderwerpen. In een zakelijk, deskundig en waardig betoog toonde dr. Rivaï aan hoe het te wijten is in de eerste plaats aan de bureaucratische inrichting van den geneeskundigen dienst, dat voor de volksgezondheid in Indië niet gedaan wordt, wat met de beschikbare middelen gedaan zou kunnen en moeten worden.

In ons overzicht „Bureaucratius' oude dag" wezen wij, naar aanleiding van mr. dr. Schumann's rede, op het verouderde systeem van geheimhouding van gegevens, dat door onze ambtenaren-regeering in Indië tot nog toe gehuldigd wordt. De Volksraad zal — het dure misschien wat lang — dit stelsel doen vallen. De leden van dat college zullen steeds hameren op hetzelfde aambeeld, zullen steeds bij de regeering aandringen om openbaarmaking van door haar verkregen praktijk-gegevens en voor dien aandrang zal eens èn Buitenzorg èn Batavia moeten zwichten.

Dr. Rivaï, die voor zijn rede over den gezondheidsdienst statistische gegevens noodig had, kon deze niet dan met veel moeite en langs een omweg machtig worden en dan nog slechts onvolledig, want de sterftecijfers van 1916 en 1917 (de eerste slechts gedeeltelijk) berusten op de inspectiebureaux, volgens een verklaring van den hoofdinspecteur B. G. D., dr. De Vogel.

„Het ligt in de bedoeling" — aldus genoemde dienstchef" — om de statistische gegevens betreffende den door mij beheerden dienst in een publicatie geregeld te doen verschijnen."

Het ligt in de bedoeling... wij kennen die „leuze", welke geheel overeenkomt met Speenhoff's: „Er wordt aan gewerkt". Maar — aangenomen nog, dat inderdaad binnenkort de B.G.D. statistische gegevens gaat publiceeren, dan wordt, hoewel een *goed*, toch weer een *half* werk verricht. Zoo lang Indië niet bezit een Centraal Statistisch Bureau (bijv. in den geest als dat van Australië), zoo lang alle diensttakken hun statistische gegevens-materiaal niet ter verwerking zenden aan een centraal orgaan, zóó lang blijven alle Indische statistieken *minderwaardig* en *onoverzichtelijk.* [2])

Niet volledig uitgerust, kwam dr. Rivaï in den Volksraad aan het woord, maar hij meende toch, aan de hand van 't geen hem ter beschikking stond, antwoord te kunnen geven op de twee volgende vragen:

1. Hoe het gesteld is met den gezondheidstoestand van de drie hoofdplaatsen op Java?
2. Welk resultaat de individueele ziekenbehandeling en de kostelooze verstrekking van medicijnen aan behoeftige Inlanders heeft, waarvan in de memorie van antwoord is gezegd, dat zij zonder onderscheid van landaard tot dusver niet onderbroken werd?

Aan de hand der hem verstrekte cijfers, geeft dr. Rivaï eenige staaltjes omtrent de sterfte in de drie hoofdplaatsen van Java, staatjes, die ons een treurig beeld ophangen van de hygiënische toestanden in de dichtst bevolkte streken. *Er blijkt in de eerste plaats uit, dat de gezondheidstoestand in Batavia Semarang en Soerabaja de laatste vier jaren sterk achteruitgaande is.*

Het sterfte-cijfer voor Batavia bedroeg in 1914, 1915, 1916 en 1917 respectievelijk 41.9; 44.1; 43.1 en 46.1 pro mille. Een cijfer, dat in Europa vóór den oorlog nergens gehaald werd, zelfs niet in Rusland, met z'n gebrekkigen hygiënischen dienst!

Voor Semarang bedroegen bovenbedoelde cijfers voor '15, '16 en '17: 40.56; 41.14 en 62.67.

Soerabaja gaf alleen het cijfer voor 1917: 48.37.

Als voornaamste oorzaak-ziekte voor dit hooge sterfte-cijfer op Java wordt genoemd m a l a r i a. Dr. Rivaï geeft o. m. de volgende tabel van ziekten met daarachter het aantal personen, dat van April-December 1917, overleed in de gemeente Soerabaja.

Malaria	2577
Dysenterie	333
Longtuberculose	848
Syphilis	168
Ziekten aan de ademhalingsorganen .	1180

Van de 2577 slachtoffers van de malaria zijn 2439 Inlanders, 89 Chineezen, 18 Arabieren en 32 Europeanen. Per maand stierven dus in Soerabaja (in 1917) 244 Inlanders tengevolge van malaria.

[1]) Zie Handelingen Voorjaarszitting 1918, Begrootingsdebatten.

[2]) Hoe gebrekkig zijn niet de Statistieken van den Invoer en den Uitvoer!

Hierover merkt dr. Rivaï op:

,,Is malaria dan een ziekte, die zooveel slachtoffers eischen moet?

Neen, Mijnheer de Voorzitter, de statistische overzichten van den Militairen Geneeskundigen Dienst zijn daar, om dit te bewijzen.

In 1913 werden wegens malaria 5191 militairen behandeld. Hiervan zijn slechts overleden 27. Rekent men uit, hoe groot het sterftecijfer is per 1000 man, gemiddelde legersterkte, dan krijgt men den mortaliteitscoëfficiënt van 0.9.

Het lage sterftecijfer bij den Militairen Geneeskundigen Dienst is het gevolg van de geneeskundige behandeling, die de militairen hebben.

De voornaamste oorzaak van het hooge sterfte-cijfer van malaria op Batavia en Soerabaja is dan ook het gemis aan geneeskundige behandeling.

Slechte voeding van het lichaam en slechte woningtoestanden zijn zeker factoren, die ook invloed hebben op het hooger worden van de sterftecijfers. De verbetering van deze toestanden hangt samen met de verbetering van de sociale en maatschappelijke toestanden en het uitblijven dezer laatste verbetering mag alleen niet geweten worden aan den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

Wel is de Burgerlijke Geneeskundige Dienst aansprakelijk voor de toestanden op zuiver medisch gebied. Hier schiet de Burgerlijke Geneeskundige Dienst te kort.''

Na eenige opmerkingen omtrent de malaria in Soerabaja vervolgt dr. R.:

,,Mijnheer de Voorzitter! De tijd ontbrak mij om de verstrekte gegevens te bestudeeren met het oog op de verspreiding van geslachtsziekten. op de kindersterfte, op de verspreiding van tuberculose, dysenterie, oogziekten, enz. enz.

Mijnheer de Voorzitter! Ik behoef niet te zeggen, dat ik over de verwaarloozing van den individueelen ziekenzorg voor de Inlandsche bevolking niet tevreden ben, en niet tevreden kan zijn. In dezen treurigen toestand behoort een verandering ten goede te komen. De drie hoofdplaatsen op Java dienen 't eerst aan de beurt te komen.

In verband hiermede heb ik mij gewend tot den Chef van den gezondheidsdienst te Soerabaja, Dr. Citroen, de man, die tijdens de laatste cholera-epidemie te Soerabaja getoond heeft, ,,the right man in the right place'' te zijn. Voor de plichtsbetrachting, den ijver en het getoonde beleid om in die moeilijke dagen met zijn kleinen staf van medewerkers en personeel samen te werken breng ik gaarne van deze plaats hulde. Hoe er te Soerabaja in die dagen door Dr. Citroen gewerkt werd, welwillend gesteund door particuliere geneesheeren, kan men een voorstelling maken, als ik mededeel, dat volgens Dr. Citroen in die dagen 350.000 inentingen tegen de cholera zijn gedaan. Dr. Citroen heeft nl., op verzoek van den Inspecteur van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst, ver buiten de grenzen van Soerabaja de inentingen gedaan.

Hij heeft dan ook met voldoening mogen constateeren, dat reeds in October géén enkel choleragevaal meer voorkwam.''

Tal van bijzonderheden omtrent den gezondheidstoestand moeten wij hier, in verband met de plaatsruimte achterwege laten; zij zouden echter niet nalaten diepen indruk te maken op den lezer, die weliswaar door Tillima's Kampongwee ingewijd werd in de ellende van den Indischen kampongbewoner, maar die door de deskundige en geheel op feiten en cijfers berustende rede van dr. Rivaï, nog meer overtuigd zullen worden van de gebiedende noodzakelijkheid Indië gezond te maken.

Er is in dit opzicht in ons driehonderdjarig overheerscherstijdperk veel, zeer veel verwaarloosd.

Veel, heel veel goed werk zal kunnen gedaan worden door de voormannen der Indonesiers. Want het moge waar zijn, dat de burgerlijke geneeskundige dienst te kort schiet in zijn taak, aan den anderen kant is bij de Inheemsche bevolking — *dus de direct belanghebbende* — een misdadige onverschilligheid waar te nemen.

Kampongwee! Voorzeker, met Tillema verafschuwen wij de walgelijke toestanden van de Indische kampongs, naast hem willen wij ons scharen in zijn strijd tegen die ellende, maar... *dan worde de strijd ook overgebracht op het terrein van den Javaan!*

Scherpe critiek op het regeeringsbeleid, daar waar noodig, maar aan den anderen kant ook intensieve arbeid in de kampongsamenleving, teneinde den Javaan te overtuigen, dat een in modder en een verpeste atmosfeer levend volk, ook al leeft het in vrijheid, moet ondergaan!

Het is gelukkig, dat naast zuiver politieke voormannen, ook een dr. Rivaï in den Volksraad zit. Hij is Indonesiër en kan opkomen voor de belangen van eigen volk en land.

Haag 3-3-19. W. LUBBERINK.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

De Daad.

Met betrekking tot de relletjes te Koedoes en de rol daarin gespeeld door de S. I., geeft *De Loc.* een artikel, waarin ze allereerst in herinnering brengt, dat ze den 28en Sept. reeds front maakte tegen de actie der S. I. in het Demaksche, tegen de verworden volksbeweging, welke meer naar ontbinding dan naar hervorming neigt.

De daad is gekomen, de lang verwachte, de droeve, welke het noodzakelijk gevolg is van hetgeen daar S. I.-bewind heeten moet.

Uit het gebeurde te Koedoes blijkt, dat de S. I. in die streek het vooral op den ambtenaar gemunt heeft, al ging het verzet niet onmiddellijk tegen de bestuursambtenaren.

,,Het ongemotiveerd, eigendunkelijk en barre optreden van de S. I.ers te Koedoes vormt het hatelijk bewijs van een absoluut negeeren van de gestelde machten, van een ten top gevoerde onverschilligheid ten opzichte der autoriteiten.''

Kwam het den eersten avond tot een botsing tusschen enkele Chineezen en Inlanders, door ontaktisch optreden van Inlandsche zijde, den tweeden dag werd er een actie tegen de Chineesche gemeente op touw gezet, zonder dat er ter bevoegder plaatse klachten werden ingediend.

Met snij-, steek- en breekwerktuigen bewapende S. I.ers trokken tegen het Chineesche kamp op en vernielden, verbrandden, plunderden en moordden gelijk in den oorlog.

De controleur met zijn bestuursambtenaren m o e s t e n werkeloos blijven en toezien. Eerst toen de Semarangsche politie kwam, werden de oproerigen zonder veel moeite uiteengeslagen, doch toen was de ,,daad'' verricht, die een eerste gruwelijke uiting is van de verworden S. I. ,,En er komt in het Demaksche en Koedoesche en Japarasche geen rust, zoolang daar de S. I.-kepela's wargo het heft in handen houden.'' Het gezag kreeg er een nekslag, daar het gezagloos werd en de S. I.-macht triomfeerde.

Militairen zijn er naar Koedoes gezonden, ,,doch het is de onontkoombare taak van het binnenlandsch bestuur snel en met stelligheid een einde te maken aan de macht van de verworden S. I. in de streken van Demak, Koedoes en Japara''. Het mes zonder gena in de wonde, mede ten bate der bevolking.

Naar aanleiding van het bovenstaande maakt de heer D e V o g e l in een later nummer van *De Loc.* eenige opmerkingen.

Hij vermeent, dat de kiem van het gebeurde te Koedoes op vele honderden plaatsen aanwezig is, maar schijnbaar nergens zoo gunstige omstandigheden gevonden heeft om tot de volle gedaante uit te groeien.

Dat de aanleiding gevonden wordt in het gedrijf van wijsneuzige S. I.-bestuursleden, kan zijn, maar dat die S. I.-bestuursleden erin zouden slagen om eenige duizenden tevreden en gelukkige menschen te vervormen tot een bende dieven en moordenaars, wil er bij hem niet in, tenzij er in die massa instincten aanwezig waren, welke dien kant uitgingen.

En die instincten bestaan alom. De Chineezen zijn geen geliefkoosde individuen bij de Javanen. Als leverancier, opkooper, als tusschenpersonen tusschen Europeeschen handel en den Inlander, overal vinden we den Chinees, en de kanalen, waarlangs Kromo zijn centen ziet wegrollen, eindigen meerendeels in de zakken der Chineezen.

Werd die middenstand gevormd door den landsman zelf, dan zou de ontevredenheid zich tegen dezen keeren, maar ontdaan van rassenhaat.

In Europa zien we hetzelfde ten opzichte van het nijvere, scherpzinnige Jodenvolk en in ons eigen land plundert het volk de winkels van bakker en kruidenier ,wanneer de vlam der ontevredenheid over ondragelijke levensomstandigheden uitslaat.

Bezien we uit dit oogpunt het gebeurde te Koedoes, dan kan het zijn voordeel hebben na te gaan of er redenen zijn, die de massa rijp gemaakt hebben

om met succes de bewerking der S. I.-leiders te ondergaan.

De tijden, welke we doormaken, maken de levensomstandigheden voor den Inlander niet eenvoudig, denken we slechts aan de prijsstijging van rijst katoen en petroleum ,terwijl de belastingen geen vermindering ondergingen en het besef van den eigen toestand den Inlander duidelijk voor oogen komt.

Met het ontwaken van dit volk tengevolge van het volksonderwijs zal als logisch gevolg moeten optreden ontevredenheid, al was het alleen om de pijnlijke bewustwording van alle omgevende rassen het minste te zijn.

De zorgen van het binnenlandsch bestuur gaan zeer ver, waar het dobbelen betreft, het feestvieren en het bepalen van maximumprijzen, maar wanneer het er op aankomt, dat Kromo de volle waarde krijgt voor de producten van zijn arbeid, „dan houdt de vaderlijke zorg op en zwerft de ongelukkige Kromo alleen op de verraderlijke baren van de economie, alleen staat hij in den hulpeloozen toestand van gebonden te zijn door onbegrepen knellende overeenkomsten met Chineezen, Arabieren en anderen."

Het ontbreekt aan maatregelen tot daadwerkelijke bescherming van den Inlander in economischen zin, die tot gevolg hadden kunnen hebben, dat de scholen verstandiger en daarbij tevreden individuen afleverden.

De loemboengs en afdeelingsbanken hebben geen resultaten opgeleverd in het belang van de massa, de toestanden zijn niet gewijzigd, men heeft blijkbaar de juiste snaren niet weten te doen trillen.

Dan lag er in de houding van de regeering ten opzichte van de S. I. „iets diplomatieks, iets van coquetteeren om milder stemming te krijgen omtrent eigen beleid". Dat heeft indruk gemaakt op den man van de straat. De S. I. toch brengt zijn grieven naar voren, daar werd notitie van genomen, nu en dan eens iets verbeterd en dat was voor den eenvoudigen Inlander genoeg om tot het denkbeeld te komen van een macht naast het bestuur. „Dat S. I. leiders daarvan misbruik maken, is gezien het gehalte van velen daarvan niets verbazingwekkends, te meer niet wanneer het achteraf een klein kunstje blijkt, door de aanwezigheid van veel latente ontevredenheid."

Inderdaad het mes moet in de wonde gezet worden, maar dan ga daarmee gepaard een bloedonderzoek van den patient, om nauwkeurig te bepalen, of er geen diepere en algemeener oorzaak is.

„Wellicht brengt dit onderzoek ons op 't spoor van een infectiehaard, waarin wij herkennen zullen de fouten van een Algemeen Bestuursbeleid en dan ook daarin zonder gena het mes."

Leenen of sparen.

Hierover schrijft het „*Bad. Nbl.* met betrekking tot de 40.000.000 gld., waarover in den Volksraad zooveel te doen is geweest. De kwestie was deze. Toen Indië in 1905 een inzinking beleefde, kwam het moederland de kolonie te hulp door de f 40.000.000, die Nederland had voorgeschoten niet terug te vorderen, doch daarvoor zelf een leening aan te gaan.

„Zulks geschiedde ten einde de kolonie in staat te stellen om zonder geldelijk bezwaar geleidelijk een even groot bedrag te leenen ter bestrijding van uitgaven in het belang der economische ontwikkeling der Inlandsche bevolking."

Een dergelijk bedrag is echter nooit geleend en vandaar de vraag: Is er gehandeld in strijd met de bedoeling der schenking, ja of neen?

De vraag is van twee zijden geheel tegengesteld beantwoord. De eene partij voert aan, dat het de bedoeling was, dat er geleend zou worden, en er is niet geleend. Wel zijn er uitgaven gedaan in het belang van de economische ontwikkeling, doch die uitgaven zijn uit de gewone inkomsten betaald. Derhalve is de Regeering in gebreke gebleven aan de bedoelingen van den begrootingswetgever te voldoen.

De andere partij ziet in de schenking het doel om Indië uit zijn inzinking op te heffen en daarom ging het.

Toen f 40.000.000 voor de economische opheffing was toegestaan met nauwkeurige omschrijving van de werken, waarvoor de som besteed zou worden, bleek, doordat de volgende jaren de inkomsten bijzonder mee vielen, dat dit extra bedrag eigenlijk niet noodig geweest was, daar het uit het batig saldo van 61 millioen kon gevonden worden.

Er zijn dus f 40.000.000 voor het gestelde doel besteed, het doel is verwezenlijkt en Indië is niets te kort gedaan.

Voor de eene richting was het doel: werken uit geleende gelden. De andere zegt: Doel was uitsluitend de totstandkoming der beoogde werken.

Leest men de Kamerstukken er op na, zoo ziet men, dat bij Minister en Kamerleden de overtuiging heerschte: de werken zijn doel, het leenen middel.

En zoo komt men tot de vraag, die niet alleen van belang is voor het verleden, maar ook voor de toekomst: Wat is het beste, buitengewone werken — scholen, spoorwegen, irrigaties, enz. — zooveel mogelijk uit de gewone ontvangsten te betalen, of daarvoor te leenen?

Het *Bat. Nbl.* is voor een krachtige leeningspolitiek, welke het op de volgende wijze motiveert.

Vóór 1913 betaalde men vrijwel alle uitgaven voor productieve werken als spoorwegen, havens, irrigatiën, enz. uit de gewone inkomsten, hetgeen een besparing en belegging was van overschot uit jaarlijksch inkomen in rente-afwerpende objecten. „Maar, — te midden van de dringende behoeften aan allerlei voorzieningen (scholen, gezondheidsdiensten, woningverbetering, afkoop particuliere landerijen, wegen, enz.) — geleek het op het sparen van een vader, die daartoe zijn kinderen in ellende laat." Sinds 1915 heeft men een bedrag van 140 millioen geleend en er zal volgens de begrooting van 1918 nog een 100 millioen bij moeten komen voor allerlei productieve werken, waarvoor de laatste jaren gemiddeld 45 millioen beschikbaar gesteld werd.

Bedenkt men, dat voor afkoop particuliere landerijen ± 150 millioen, voor verdere irrigatiewerken op Java 250 mill. en voor spoorwegen op de B.B. minstens 100 mill. noodig zal zijn, dus samen een half milliard, dat er voor de meest noodige productieve werken buiten Java, voor nieuwe of zich uitbreidende bedrijven een zelfde som vereischt wordt, dan ziet men, dat volgens de huidige leeningspolitiek die werken eerst over een kwart eeuw voltooid zouden kunnen zijn. Ergo, 45 mill. jaarlijks is niet genoeg.

Anderen meenen, dat niet meer dan 35 mill. besteed mag worden. Immers, rente en aflossing van leeningen drukken op den gewonen dienst; de gewone inkomsten stijgen gemiddeld met 5 pCt. 's jaars, dus mogen de voor leeningen bestemde gelden ook slechts met 5 pCt. 's jaars stijgen, wat erop neerkomt, dat er 35 mill. geleend mag worden.

Al is er in verband met het tegenwoordige begrootingssysteem voor bovenstaand cijfer veel te zeggen, men moet niet uitgaan van een a priori of historisch aanvaard systeem, maar van uit de eischen der werkelijkheid. En dan moet een land als Indië sneller tot verdere ontwikkeling kunnen komen.

En dat kan wanneer men zich vrij maakt van de onzalige gedachte om naar het accres der gewone middelen ook dat der buitengewone uitgaven of inkomsten te willen bepalen.

„Juist wanneer men een strenge scheiding maakt tusschen gewonen en buitengewonen dienst, vervalt de onhoudbare theorie, dat de omvang van den laatste uitsluitend van dien van den eerste afhankelijk zou zijn.

Die afhankelijkheid heeft alleen recht van bestaan naarmate de buitengewone uitgaven voor improductieve doeleinden worden bestemd."

Zoo zal men rente en aflossing van gelden, besteed voor scholenbouw, wegen, leger en vloot, beleidvol moeten baseeren op de uitkomsten van den gewonen dienst, doch rente en aflossing van werken, waarvan de te verwachten inkomsten of besparingen toereikend zullen wezen voor de gesloten leeningen, hebben met den gewonen dienst en het begrootingssysteem niets te maken. In die gewone inkomsten wordt in Indië altijd een factor betrokken, die er niet in thuis hoort, n.l. de baten van tin en opium. Waar de tinmijnen na 15 à 20 jaar waarschijnlijk uitgeput zullen zijn en ook de opiumopbrengsten binnen afzienbaren tijd aanmerkelijk

zullen verminderen, is het een verkeerde politiek de opiumbaten steeds te verlagen, zonder naar andere middelen uit te zien, waardoor de inkomsten op peil blijven niet alleen, maar voor een accres te zorgen, „iets wat op allerlei manieren mogelijk is, zoodra de uitrusting der gouvernements- en andere diensten berekend is, niet op e n k e l e d e e l e n v a n I n s u l i n d e, m a a r o p e e n v o l l e d i g e r o n t g i n n i n g v a n d e n g a n s c h e n A r c h i p e l."

Deze financieele politiek wordt ook voorgestaan door Mr. Dr. A. van Gijn, zooals bleek uit zijn op 27 Nov. 1917 in het Indisch Genootschap gehouden voordracht over de inrichting der Indische begrooting.

Tevens stelde hij in 't licht, dat, daar jaarlijks 6 à 7 millioen op den g e w o n e n dienst aan b u i t e n g e w o n e uitgaven wordt besteed, òf de inkomsten met dat bedrag konden verminderen, òf de gewone uitgaven stijgen. Het tweede zou in de gelegenheid stellen om eene flinke leening in enkele jaren te verwerken.

Is men daarenboven behoedzaam bij het ramen van den levensduur der objecten, waarvoor geleend wordt, zoodat de daarvoor loopende leeningen afgelost worden in termijnen die korter zijn dan de betreffende levensduur, zoo staat het nieuwere systeem, wat soliditeit betreft, geenszins ten achter bij het oude.

Suriname.

„*De West*" van 24 Januari schrijft over een afgrijselijk „obia-drama", dat in Britsch-Guiana is afgespeeld:

„Twee jaar geleden werd op de plantage Nooitgedacht een klein meisje vermist, Molly Schulz, het dochtertje van den directeur der plantage.

Vergeefs werd de geheele plantage afgezocht. Het kind was en bleef spoorloos verdwenen.

Kort daarna begonnen geruchten de ronde te doen die aanleiding gaven tot een politie-onderzoek.

Hoe men echter ondervraagde, niemand kon of wilde iets zeggen en zelfs was het opvallend dat vele inwoners de plantage in dien tijd verlieten.

Meer en meer vermoedde men, dat achter al dit geheimzinnige een drama schuilde. De politie gaf de zaak niet op. De beste detectives werden met het onderzoek belast.

Langen tijd was beweerd, dat Molly verdronken zou zijn. Maar dit bleek onjuist, toen later hoed en schoenen van het kind ontdekt werden en ten slotte ook haar lijk gevonden werd, verborgen onder een boom.

Zonder nog bepaalde aanwijzingen te hebben, begon de politie eenige arrestaties te doen van personen wier houding verdacht scheen. In de gevangenis deed een der verdachten een bekentenis, die een vreeselijke onthulling bracht.

Het kind was vermoord om een „obeah" te bereiden. Voor die obeah waren de oogen van een blank kind noodig. De obeah moest dienen om den moordenaar een goede postie te verzekeren op de plantage en hem te doen stijgen in de oogen van den directeur, nota bene de vader van het vermoorde kind.

Op listige wijze was het meisje aan de moeder ontstolen, weggevoerd naar een plaats in het bosch, waar het ter dood gebracht werd en de oogen werden uitgestoken. Met de oogappels, waar het om te doen was, werd de obeah bereid. Een deel daarvan werd verborgen in een post onder de onbijttafel van Molly's vader, de rest werd in een cacaoboom gedeponeerd."

Vier personen werden na een langdurig strafgeding tot den strop veroordeeld en omstreeks half Januari opgehangen. Hun namen waren: Soodin, Mahadeo, Joseph Paul en James Lewis.

Naar de namen te oordeelen waren de laatste twee Britsch-Indiërs, de beide andere inboorlingen.

Soodin schijnt later op zijn bekentenis te zijn teruggekomen. Alle vier veroordeelden hielden tot het oogenblik van hun dood hun onschuld vol.

* * *

Onder het hoofd „*Actueel*" heeft de „*Controleur*" van 8 Maart het over de oprichting van vier nieuwe partijen, die in voorbereiding zou zijn.

„De bedoeling zou nu wezen, een Democratische Unie te vormen, die o.m. voor den verkoop van een aantal West-Indische eilanden (voor 5 milliard, een bod, door de Vereen. Staten al enkele malen gedaan!) zou propageeren. Op die manier zou Nederland weer op krachten komen, en zou b.v. de sociale wetgeving krachtig kunnen worden ter hand genomen."

„Wij deelen — aldus besluit het blad — een en ander onder voorbehoud mee.

Dat wij nog dit jaar groote veranderingen op politiek gebied zullen beleven, gelooft evenwel ieder, die een fijne politieke neus heeft."

Blijkbaar heeft de vorige Minister van Koloniën niet veel succes gehad met zijn mededeeling, dat er van een dergelijk bod door de Vereenigde Staten geen sprake is geweest.

Vijf milliard voor „een aantal West-Indische eilanden" — waaronder Suriname dus niet begrepen zou zijn — is inderdaad geen krenterig bod, en dat terwijl de Deensch-West-Indische eilanden, die, in verband met het Panamakanaal, gunstiger gelegen zijn dan onze Benedenwindsche Eilanden, niet meer dan 25 millioen dollars hebben „opgebracht", welke koopsom, als we ons niet bedriegen, nog niet eens voldaan is!

Met die vijf milliard „zou Nederland weer op krachten komen." En gelukte het Suriname ook voor een paar milliardjes van de hand te doen, dan zou men hier met het geld geen raad weten.

Verdient het geen overweging dat de Ministers van Koloniën en van Buitenlandsche Zaken gezamenlijk opnieuw een verklaring afleggen omtrent dat vermeende bod van de Vereenigde Staten? Anders zet het zich vast in het brein van hen, die zinnen op een gemakkelijke manier om van onze crisisuitgaven enz. af te komen.

Van dit vermeende bod is er ook sprake in een artikel in „*Eigen Haard*" van 7 Maart, getiteld „*Van verloren terrein en nieuwe kansen*", geteekend G. H. J. De schrijver van dit met zes aardige kiekjes verluchte artikel denkt er overigens niet aan dat wij ons moeten ontdoen van onze West-Indische koloniën. Integendeel:

„Het is waar — aldus de schrijver — dat de tijden veranderd zijn en dat met het verdwijnen van Holland's macht, voortvloeiende uit tal van natuurlijke oorzaken, een poging tot standhouden, dikwerf dwaasheid zou moeten heeten. Doch daar, waar nog kans op eervol en succesvol standhouden bestaat, dààr dient deze dan te worden benut; en het is deze overweging, die er ons toe bracht de aandacht te vestigen op een dergelijke kans, die er voor ons land bestaat, doch die nog ongebruikt gelaten wordt, n.l. onze West-Indische Koloniën."

.......„Men heeft nu eenmaal een groot vooroordeel tegen de West, en welke pogingen ook in het werk gesteld worden, niemand vindt het de moeite waard om te weten te komen wat er daar te koop is of wat er uit onze bezittingen daar gehaald zou kunnen worden."

.......„In plaats van zich grondig te laten voorlichten en zelf mee de toestanden te onderzoeken, staart men zich eenvoudig blind op eenige niet te ontkennen groote, ja zeer groote moeilijkheden, welke daar ginds te overwinnen zijn, alvorens er kans op succes is. Men vergeet daarbij, dat er *overal* in het leven moeilijkheden te overwinnen zijn. Is er ooit iets tot stand gebracht zonder dat er zich hinderpalen voordeden? Maar als in West-Indië iets niet direct gelukt, deugt het niet." ......„Onbekend maakt onbemind! Ziet daar de hoofdoorzaak van al het wee van West-Indië".

Van die onbekendheid geeft de schrijver eenige vermakelijke staaltjes.

Niet alleen het gouvernement en Nederland's regeering — zoo besluit de schrijver — „maar in de eerste plaats de nationale handel, scheepvaart, financiën, kortom alle bij de Nederlandsche zakenwereld betrokkenen moeten de handen ineenslaan om West-Indië op te voeren tot de welvaart, die het bij oordeelkundige exploitatie bereiken kàn!"

Curaçao.

In de Cur. bladen van j.l. lezen wij:

Via St. Kitts is uit Nederland het draadloos bericht ontvangen, dat de heer J. H. J. H a m e l b e r g gep. ambtenaar dezer kolonie, te Soestdijk is overleden.

De heer H. begon zijn loopbaan als onderwijzer. Daarna werd hij archivaris, postdirecteur, en later nam hij de betrekking van gouvernements-secretaris waar. In 1903 trad hij tijdelijk als zaakgelastigde van Nederland te Caracas op.

Niet alleen als ambtenaar heeft hij zich verdienstelijk weten te maken door o.a. het archief der kolonie in orde te brengen, maar ook als schrijver, door de kolonie in menig geschrift meer bekend te maken en hare belangen voor te staan en te bevorderen.

Hij was de oprichter van het „Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkundig Genootschap", dat helaas! geen lang bestaan mocht hebben.

De „Cultuur Maatschappij der Ned. Antillen" op St. Eustatius en de Sisal-onderneming op Mount-Pleasant hebben voor een groot deel haar ontstaan aan hem te danken.

Laatstelijk is hij eenigen tijd adviseur voor West-Indië aan het Departement van Koloniën geweest, doch moest om gezondheidsredenen ontslag nemen.

Kort vóór zijn afsterven werkte hij nog mede tot de voorgenomen oprichting van een tijdschrift „*De West*” en richtte hij zich tot redacteurs en uitgevers van de Curaçaosche bladen, hunne medewerking in-roepende voor de rubriek „Curaçao” van het op te richten orgaan.

Hij ruste in vrede!

* * *

Namens het Comité, dat zich uit de hh. dr. N. Waterman, Ed. S. Lansberg, C. S. Gorsira JPE z. en Edwin Senior hier had gevormd met het doel, om versterkende middelen te verstrekken aan de behoeftige lijders aan de griep-epidemie, die onlangs hier heerschte, ontvingen wij van laatstgenoemd lid der commissie een Extract uit de Rekening en Verantwoording van ingezamelde liefdegiften, met den daarbij behoorenden Staat, aantoonende de uitdeeling der voedingsmiddelen, welke stukken aangeboden zijn aan de personen, die tot voormeld doel hebben bijgedragen, en gedeponeerd zullen worden ten kantore van den Openbaren Gezondheidsdienst ter inzage van andere belanghebbenden.

Uit het Extract blijkt, dat de ontvangsten der commissie *f* 2610.— en de uitgaven *f* 1735.64 hebben bedragen, zoodat er een saldo van *f* 874.36 is overgeschoten, dat belegd is bij de *Maduro's Bank* en beschikbaar gesteld ter voorziening in de behoefte van arme patiënten, ingevolge regeling door dr. Waterman.

Door haar optreden heeft de commissie voorzeker een prijzenswaardig werk verricht, waarvoor de bevolking haar dank verschuldigd is.

* * *

In de groote bovenzaal van de nieuwe school op San Mateo is een Oratorium uitgevoerd, dat door een talrijk publiek werd bijgewoond. De Gouverneur, vergezeld van ZHEG.'s mil. adjudant, woonde het bij. 12 Januari werd de uitvoering van het muzikale drama herhaald.

* * *

Een comité met den heer mr. J. B. Gorsira, Procureur-generaal tot voorzitter, en den heer A. A. Boom, Hoofdagent van den K. W. I. M. tot secretaris, heeft zich gevormd met het doel, om den aftredenden Gouverneur der kolonie, bij diens terugkeer naar Nederland, een huldeblijk aan te bieden.

* * *

De „Curaçaosche Handel Maatschappij” heeft een hulpkantoor onder den naam van „Curaçao Trading Co.” te Maracaibo opgericht en het beheer daarvan opgedragen aan den heer C. C. Debrot.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Kromo's Toestand. De *Kaoem Moeda* schrijft, dat de actie der Inlanders hoe langer hoe sterker wordt. Zij willen, zoo spreken zij zich uit, niet langer hun ellendigen toestand verdragen. *Kromo* schreeuwt en weent, want hij heeft honger, ja ligt op sterven. De gelddduivels trekken er zich niets van aan. Wat toch zullen zij doen om de bevolking te hulp te komen? De droge en warme tijd is ingetreden, de padi-aanplant is mislukt en Kromo is door den ziektestoestand, waarin hij verkeert, niet in de mogelijkheid om in zijn levensonderhoud te voorzien. In werkelijkheid hebben de vele suiker- en tabaksondernemingen en andere fabrieken *Kromo* ongelukkig gemaakt. Op het verzoek van de *S. I.* om den rietaanplant te verminderen, is de Regeering niet ingegaan. En nu wordt de open-deur politiek gevolgd. Indië wordt voor het vreemde kapitaal opengesteld, waardoor natuurlijk het aantal ondernemingen zal toenemen. Voor *Kromo* wordt het nog moeilijker. Dan is er nog de militie, die voor *Kromo* gansch niet noodig is. *Kromo* is weerbaar, als zijn maag maar gevuld is en hij voldoende onderwijs erlangt.

Dat *Kromo* onderdrukt wordt, is de schuld van de handelingen van menschen, die beweren de macht in handen te hebben, maar geen medelijden kennen en het bloed zuigen als bloedzuigers. Aan de Inlanders en de Inlandsche pers kan de schuld niet gegeven worden, dat zij haat zaaien, maar wel aan de Europeesche pers en de ambtenaren B. B.

G. Podang bidt in hetzelfde blad om hulp voor zijn rasgenooten, die geen *sawahs* bezitten, omdat dezen door de dessahoofden onder pressie aan de fabrieken verkocht zijn. In een noot wordt het volgende er aan toegevoegd: Wacht nog eenige maanden heer Podang. De genoegens, die de ambtenaren genieten, zijn nu nog hun deel. Maar dan zal er een tijd komen, dat ook de landbouwer zijn rechten als mensch zal voelen. Denk aan het hongergevaar! Dit zal voor den kleinen man de zweep zijn, die hem voortdrijft. De bevolking zal zich dan wreken over al de ellende, die over haar is uitgestort. Honger! De drijfkracht van beweging! Zoodra dit gevaar voor de deur staat, zullen der bevolking de oogen opengaan.

„Insulinde”. Op de propaganda-vergadering, den 29en Oktober 1918 te Bandong gehouden, verklaarden *Douwes Dekker* en *Soeria Amidjaja*, dat aan alle bevolkingsgroepen gelijke rechten moesten worden toegekend. „*Insulinde*” is de nationale idee toegedaan, heeft naar verbinding der verschillende bevolkingsgroepen, om het algemeen belang te dienen, onder de leus „één voor allen en allen voor één”.

„*Insulinde*” is een democratische vereeniging, die niet de eene of andere groep bevoorrechten, maar het welzijn van allen bevorderen wil. Zij bestrijdt de politiek van verdrukking en beoogt een Indisch nationalisme. Een opwekking wordt gedaan om liefde voor het geboorteland en zelfvertrouwen aan te kweeken. In 1912 heeft de toenmalige Gouverneur-Generaal, de heer Idenburg, te kennen gegeven — zoo werd in bovenbedoelde vergadering gereleveerd, — dat Nederland nooit aan Indië zijn vrijheid geven kon. Deze verklaring is door het Indische volk beantwoord met een gebaar, zeggende: „Indië zal vrij zijn.” „*Insulinde*” is geen vereeniging van Indo's maar van Indiërs. (*Kaoem Moeda*).

Schoolkwestie. De *Neratja* kan er zich niet mede vereenigen, dat de Hollandsche lagere scholen voor de Inlanders opengesteld worden, zoolang daar nog geen onderwijs in de Inlandsche talen, de oude *adat* en de geschiedenis der Inlanders door Inlandsche onderwijzers gegeven wordt. De schrijver vreest, dat anders de inheemsche zeden, gewoonten, taal, enz., verdwijnen zullen. Worden de Hollandsch-lagere scholen ook voor de Inlanders opengesteld, dan zal ongetwijfeld een groote toeloop van Inlanders naar die scholen plaats hebben, maar slechts 25 pCt. kan worden aangenomen. Het aantal van deze scholen zal moeten worden vermeerderd, wat door het gebrek aan onderwijzers met onoverkomenlijke moeilijkheden gepaard zal gaan. De Holl.-Inl. scholen zullen ook in de verdrukking komen. De welgestelde Hollanders zullen hun kinderen niet samen school willen laten gaan met de kinderen van het land. Zij zullen dan eigen scholen oprichten. En zoo zullen dan de landskinderen slechts omgang hebben met kinderen, aan wier opvoeding en ontwikkeling minder zorg besteed is, kortom die van minder goed gedrag zijn.

De *Darmo Kondo* heeft het over de moeilijkheden, die de Inlanders zullen ondervinden bij aanvragen om op de Europeesche school toegelaten te worden. De schrijver vindt het beter, dat de Europeesche scholen gesloten worden voor de Inlanders. Dan zullen de Inlanders van aanzien, die nu hunne kinderen op de Europeesche scholen hebben en daarom niet veel voor de Holl.-Inl. school voelen, wel genoodzaakt zijn hen op deze scholen te plaatsen. Dan zullen zij wel medewerken om den toestand van deze scholen te verbeteren.

Zelfbestuur. De *Oetoesa Hindia* geeft hierover beschouwingen o.m.: De Inlandsche beweging heeft niet ten doel de bestaande Regeering weg te jagen, maar om de Inlanders in het bezit te stellen van de rechten, die hun in den tegenwoordigen tijd toekomen. Thans heeft men feitelijk twee Regeeringen, de éene in Ned.-Indië en de andere in Holland. De tegenwoordige Regeering is niet de ware Regeering voor ons volk, daar zij niet op de hoogte is van den

waren toestand. Wij willen meer medezeggenschap in de Regeering.

De *Oetoesan Melajoe* echter maakt de volgende gevolgtrekking: De Inlanders verkeeren nog in den toestand van gehoorzamen, waarin zij nog *veel, zeer veel* moeten leeren, voordat zij geschikt zullen zijn voor zelfbestuur.

De *Medan Boediman* zegt, dat het beleid van de Regeering in de laatste vijf jaren gericht is op verbeteringen, maar dat de Inlanders daarvan nog niet geprofiteerd hebben, omdat 1e. die verbeteringen slechts voor de Europeanen bestemd waren, 2e in weerwil dat er meer doktoren gekomen zijn, de *kampongs* toch van geneeskundige hulp verstoken blijven; 3e. de *hormat*-circulaires slechts op papier bestaan. De verbittering van de bevolking en de belemmering der vrijheid nemen nog steeds toe; 4e. de gelijkheid voor alle rassen slechts in schijn bestaat. — Onze Regeering is een Hollandsche. Op het papier is alles mooi. Maar hoe kunnen wij vertrouwen stellen in een Regeering, indien hare organen en hare menschen voortgaan met ons het bloed uit te zuigen, ons willekeurig te behandelen, ons te verbitteren?

De *Soeara Rajat*, wijzende op den toestand in Rusland, schrijft dat daaruit de leering te trekken is, dat de Kromo's ook gemakkelijk alles omver kunnen gooien en vernietigen, wat bestemd is om het volk uit te zuigen. Indien de Regeering in Indië veranderd kon worden, zooals die in Rusland, eerst dan zal alle ellende in Indië verdwijnen, want dan zal er geen onderscheid meer zijn tusschen arm en rijk en alle ingezetenen zullen in vrede samen leven. Zou in Indië kunnen gebeuren wat in Rusland tot stand gekomen is?

Ook de *Kemandang Djawa* heeft het over zelfbestuur en zegt daaromtrent, dat wij — Inlanders — toch niet voorbarig moeten zijn en er goed en kalm over moeten nadenken. Dan zal men zich schamen over de geringe kennis, die de Inlanders bezitten. Waar vandaan zullen wij onze ministers, onze rechterlijke ambtenaren en andere autoriteiten moeten halen? Beter is het, dat wij meer werk er van maken om meer en hoogere scholen te krijgen. De Regeering wil ons wel zelfbestuur geven, heeft reeds proeven genomen met de aanstelling van Inlanders tot ambten, die tevoren steeds door Europeanen bekleed werden. Europeesche autoriteiten moeten er ook zijn, doch alleen om het algemeen toezicht te houden.

En als bewezen is, dat ook wij voor hoogere betrekkingen geschikt zijn, eerst dan kan beslist worden, of aan ons zelfbestuur gegeven kan worden. Dan zullen wij de Hollanders als onze broeders beschouwen!

Hetzelfde blad zegt ook, dat de Inlanders niet naar een andere Regeering verlangen, daar deze landen (Indië) zich goed gevoelen onder Nederlandsch gezag. Maar men moest hen meer vrijheid geven, ook ten aanzien van de uitingen der pers.

Moeilijkheid. Hetzelfde blad *(Oetoesan Hindia)* brengt ter sprake het verzoek van de Vorstenlandsche Landbouwvereenigingen aan de Regeering om betere bescherming voor hare ondernemingen tegen de toenemende moeilijkheid en schrijft daaromtrent: „Daar gebeuren toch allerlei dingen op Java! De kapitalisten, die toch reeds immer aan de winnende hand zijn, roepen nu hard om hulp. Vooruit! Vooruit! Haast u! Haast u! Want wie het eerste komt, die het eerste maalt!"

In hetzelfde blad staat de volgende opwekking tot de broeders *Moslimin*, op de verschillende ondernemingen: „Maakt scherp uw kapmes, uw grasmes, uw speer, enz. Wrijft uwe strijdwapens in met gif. Bewierookt de heilige wapens elken Donderdagavond Vast, opdat uw verstand helder zij, en bidt om de ontferming van Allah! Maar begint niet! *Nog eens begint niet, voordat uwe vijanden het eerst begonnen zijn!"*

De *Oetoesan Hindia* brengt in herinnering, dat de menschen, die het bestuur te Semarang vormen, den 25en November 1918 tot aan de tanden gewapend waren, omdat...... iemand gedroomd had, dat de *S. I.'ers* van Semarang en andere plaatsen in dien nacht herrie zouden maken. Die droom was slechts een herschenschim, zoo schrijft het blad: „*Maar... indien onze vijanden niet een andere richting inslaan, den weg, die reeds door den heer Tjokroaminoto is aangewezen, zullen stellig groote onlusten verwekt worden. Wrok en honger, ziedaar onze wapenen!"*

Practische strijd. Wij Inlanders — alzoo de *Sinar Hindia* — moeten strijd voeren. Strijden *niet* met kanonnen, geweren of bajonetten, maar met de kracht van ons verstand. Om dit doel te bereiken wordt het volgende in overweging gegeven: Verbetering van het lot der landbouwers, opdat het aantal loontrekkers niet zal toenemen. Vermeerdering van de winsten door toepassing van behoorlijke middelen. Vermindering van de bemoeienis der tusschenhandelaren, door oprichting van cooperatieve vereenigingen. Verder wordt gezegd, dat de kapitalisten beschouwd moeten worden als groote dieven en roovers.

Eén doel. De *Djawi Kondo* schrijft dat 't nu voor den Javaan een roerige tijd is. Wie maar iets, hoe weinig ook, geleerd heeft, roept het terstond uit: „Men heffe het volk op!" „Offer u op aan de belangen van het volk!" „Eendracht maakt macht!" „*Sama rasa, sama rata*". En meer van die gezegden. Dit alles is mooi en goed in theorie. Maar in de praktijk is het anders. Daar ziet men overal tweedracht, twist, ongelijkheid. Vandaar die onrustige toestand. In stede van samenwerking is er getwist onder de leiders. Waarom worden al die vereenigingen niet in één bond gebracht, daar allen toch één doel nastreven, n.m. de opheffing van het volk?

De roode vlag. Hetzelfde blad *(Soeara Rajah)* schrijft naar aanleiding van de verschillende berichten over de revoluties in Europa: Het is mogelijk, dat de bevolking in Indië het gezag ook ondersteboven zal gooien en raden van soldaten, boeren en arbeiders zooals in Rusland instellen. Of er dan relletjes zullen komen, waarbij bloed gestort wordt, zal grootendeels afhangen van de mate van reactie der kapitalisten. Leest de telegrammen, broeders! Ziet, hoe de vorsten als wilde zwijnen weggejaagd worden! Niet de vorsten hebben nu de macht, maar 't volk. Steekt overal de *Roode vlag* uit, het teeken van *menschelijkheid, gelijkheid en broederschap.* Wie zal *Kromo* kunnen tegenhouden, als hij een aanvang neemt met aan te vallen? Laat overal de roode vlag wapperen. Leve vrijheid, broederschap en gelijkheid.

Anti-Inl. Militie. *Sri Diponegoro* maakt melding van een S. I.-vergadering te Makasar, waarin een zekere *Arga*, matroos van de K. M., van de militie gezegd heeft, dat deze een instelling is, die met alle kracht zoo spoedig mogelijk naar den uitersten uithoek van de wereld weggeschopt moet worden. De vergadering verklaarde zich tegen de invoering van een Inlandsche militie.

Geen vertrouwen. De *Pedjadjaran* zegt van de Regeering dat zij in haar beleid tegenover de Inlandsche vereenigingen niet leidend, maar bestraffend optreedt. Van een vader, die zoo doet tegenover zijn kind, dat pas leert loopen, kan niet gezegd worden, dat hij het lief heeft. Zoo is het ook een „leugen", als gezegd wordt dat de Regeering hare onderdanen lief heeft. Thans kan wel verklaard worden, dat het volk geen vertrouwen in de Regeering stelt. Het gelooft het niet, dat de Regeering in werkelijkheid zijne belangen behartigt. Een regeering met een bepaalde en vaste richting moet haar volk opheffen, opdat dit haar meer als leidster dan als regeering zal beschouwen.

Sarkastisch? Als ik Hollander was en Indië besturen moest — schrijft iemand in de *Soeara Djawa* — dan zou ik streng zijn en mij niet storen aan de praatjes van de Inlanders. En ik zou al die scholen opheffen, waar hooger onderwijs gegeven wordt, en die vervangen door scholen voor opleiding van huisjongens en oppassers, anders niet. Want ik moet denken aan de werkverschaffing van mijne arme rasgenooten die meer en meer in dit land in aantal toenemen. En wat betreft de aanvraag der Inlanders om een Technische Hoogeschool in Indië? Ik zou gek zijn, om daaraan gevolg te geven. Voor mij en mijn ras zou het niets dan nadeel zijn!

WAT DE CHINEES VERTELT.

Onruststokers. Het gewijzigde inzicht der Regeering — alzoo de *Bintang Soerabaja* — ten opzichte der rumoerige schreeuwers, die ten onrechte beschouwd worden als de vertegenwoordigers van het volk, schijnt ook in andere richting dan in de bekende memorie van Antwoord (Volksraad) tot uiting te komen. Men herinnert zich — alzoo de schrijver — hoe de wijze waarop de beruchte „Griseesche affaire" door de Regeering werd afgedaan, vooral bij het Europeesche pandhuispersoneel kwaad bloed heeft gezet, omdat men inzag, dat de geheele dienst daardoor op losse schroeven werd gezet. Sindsdien nam de brutaliteit van het minder goede deel der Inlandsche beambten gestadig toe. Tal van voorbeelden worden medegedeeld en worden in het blad besproken.

Zooals gezegd, schijnt ook bij dezen dienst een frisschere wind te gaan waaien. De beheerders hebben thans de bevoegdheid gekregen, om bij onwil, verzet, tegenwerking of anderszins van de zijde der beambten, dezen te gelasten onmiddellijk het pandhuis te verlaten. Bij weigering kan de hulp der politie worden ingeroepen, omdat een beambte na dienstontneming niet gerechtigd is, langer te verblijven in het voor den openbaren dienst bestemd lokaal, zoodat een beambte, die weigert bedoeld lokaal te verlaten, ge-

acht wordt daar wederrechtelijk te vertoeven en deswege strafbaar is volgens art. 168 eerste alinea van het nieuwe Strafwetboek. Aldus de nieuwe bepaling, waarvan met ingenomenheid melding wordt gemaakt. Ook het goede en rustige deel van het Inlandsche personeel — en dit vormt gelukkig nog de groote meerderheid — zal er ongetwijfeld blij om zijn, dat thans direct maatregelen kunnen worden getroffen tegen onruststokers en slechte elementen.

Ingezonden.

Rijstnood op Java.

Wij ontvingen dezer dagen een brief van Java d.d. 8 Januari 1919, waaraan het volgende ontleend wordt:

„We zitten hier nu hard te piekeren, hoe we aan rijst voor onze bedienden moeten komen. Als men met een auto Soerabaja uitrijdt, staan er op de grens agenten, die onderzoeken of je ook rijst uitvoert. Op de passers wemelt het van oppassers, die zorgen moeten, dat een persoon niet meer dan een bepaalde hoeveelheid koopt. Eigenlijk is er geen aardigheid aan, de lui te helpen. Ik had gezegd, dat ze mijn groententuin konden krijgen, om er ketella of djagoeng op te planten, maar ze hebben gewoon s a j a, s a j a geantwoord en daarmede is het uit. Ze vinden het eenvoudig te veel moeite, een hoop ketellastokken in den grond te steken, die per sé alle opkomen. Aan één zoo'n plant komt meer dan een mensch per dag op kan. Ik zei ook tegen hen: Als jullie dat zelfs te veel moeite vinden, heb je ook geen honger, en zou ik niet weten, waarom ik jullie rijst cadeau zou geven. Overal stuit het bestuur op dergelijken onwil. Ze redeneeren eenvoudig: Nu is er te kort aan rijst en nu moeten de blanda's maar zorgen dat ze er ons goedkoop, liefst voor niet, aan helpen.

De „S a r i k a t I s l a m", die altijd het hardst schreeuwt. heeft er geen cent voor over, noch nu, noch toen er met die influenza-epidemie comité's werden gevormd, om de zieke Javanen aan kosteloos voedsel te helpen.

Er is nu net een vereeniging opgericht van g r o n d v e r h u u r d e r s, dat zijn de Javanen, die hun grond aan de suikerfabrieken verhuren. Daarvoor moeten ze eventjes 10 pct. van wat ze ontvangen, als contributie aan de S. I. afstaan. Over een maand of wat lees je dan weer in de courant: **die en die president van die vereeniging van grondverhuurders is er met zooveel mille van door gegaan!**

Het is geen toestand tegenwoordig op Java. De leden van S. I. zijn bijna allen menschen, die lezen noch schrijven kunnen." K.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Het eerste schip uit Kongo.

Als in ons land tijdens den oorlog een schip uit Indië aankwam, of toen 't konvooi uit Nederland in Indië verscheen, is dat steeds een emotie geweest, die èn door de beteekenis van 't herkregen verband, èn door de lading, die aangebracht werd uiting vond tot in ruimen kring. Wij kunnen er dus zoo best in denken hoe 't den Belgen te moede moet zijn geweest toen de eerste zwaluw uit Kongo 't oude nest in Antwerpen weer terugvond. De „Albertville — genaamd naar de Kongosche plaats — is 't eerste schip, dat sedert 1914 uit Kongo in België is aangekomen. Wel is de verbinding van de Belgen met Afrika niet geheel verbroken geweest, integendeel zelfs, de Belgen hebben een aandeel genomen in den strijd in 't zwarte werelddeel. Hun aandeel in de krijgsverrichtingen in D. Oost-Afrika, vooral onder generaal Tombeur, is van groote beteekenis geweest en in Kongo hebben zij ook 't bestuur onverzwakt blijven voeren, maar de scheepsgemeenschap tusschen kolonie en moederland stond stil. Nu, nadat de Belgen hun land weer bevrijd zien van de vreemde overheersching, moet 't minister Renkin een groote voldoening zijn de groote Afrikaansche kolonie ongerept te hebben kunnen behouden, en moet het zijn opvolger een groote vreugde zijn, nu reeds met de aankomst van de „Albertville" de reeks te hebben kunnen openen van de scheepstochten, die den tijdens den oorlog opgestapelden overvloed naar de Europeesche markt, en aan het Belgische volk zullen brengen.

Vrijdag ten 3 uur n.m. kwam 't schip te Antwerpen aan, waar 't verwelkomd werd door den Minister van Koloniën, burgerlijke en militaire autoriteiten. Antwerpen vlagde, het kwam tot een ware betooging. Aan het gehouden noenmaal voerden de ministers Franck en Franqui 't woord om den in Kongo verrichten arbeid te verheerlijken.

Van de 231 passagiers kwamen 161 uit Kongo, de anderen waren deels te Falmouth opgenomen vluchtelingen. De lading bedroeg 2000 ton producten van allerlei aard.

Volgens de mededeeling der teruggekeerde kolonisten is in Kongo alles normaal en heerscht kalmte in Oost-Afrika, hetgeen overeenstemt met den indruk, die de ontvangen berichten reeds hadden gegeven.

Moge dit de inzet zijn tot een spoedige herleving van Antwerpen's kracht en macht. Moge daardoor de gelegenheid worde herkregen om aan vele handen weer het werk te geven, waaraan duizenden behoefte hebben.

Moge dit geschieden in loyale mededinging met de Nederlandsche havensteden, in tegenstelling met den annexatiegeest, die uit den verkeerden hoek waait.

De verdiensten der Duitsche koloniaal-medische wetenschap.

't Is buiten den vakkring weinig bekend welk aandeel de D. artsen hebben gehad aan de ontdekkingen en vorderingen van de tropengeneeskunde. De D. „Kolonial-zeitung" van 20 Febr. 1919 herinnert er aan.

Tegelijkertijd dat D. zich tot een kolon. mogendheid maakte, zetten de geneeskundigen zich aan de studie van de tropenziekten en toestanden, en legden zij in 't „Archiv für Schiffs-und Tropenhygiëne" de ondervinding en de studieresultaten vast. 't Werk van Dr. Scheube: „Die Krankheiten der warmen Länder" bereikte in korten tijd meerdere oplagen, van 't in 1905 verschenen „Handbuch der Tropenkrankheiten" kwam ook al een tweede uitgave. 't Rijkskoloniaal bureau gaf jaarlijksche M e d i z i n a l b e r i c h t e n uit. In 1901 werd te Hamburg 't „Institut für Schiffs und Tropenkrankheiten" opgericht dat werken van groote practische en wetenschappelijke waarde uitgaf. Meer dan 500 werden bezorgd. In 1912 stichtte 't instituut een eigen gebouw met alle moderne hulpmiddelen. Aan 13 wetenschappelijke expedities namen vertegenwoordigers van 't instituut deel. Een duizendtal artsen en zendelingen werden voor den geneeskundigen dienst in de tropen opgeleid, alsmede een groot aantal verplegers. Bovendien beijverden vele instellingen zich met nasporingen van infectieziekten; te Berlijn stelde een inrichting zich deze onderzoeken tot speciaal doel.

't Is geen toeval dat in den laatsten tijd belangrijke vorderingen zijn gemaakt op 't gebied der bestrijding van deze ziekten, zooals 't ontdekken van de cholera-bacil, den verwekker van de slaapziekte en de moeraskoorts, het salversaan en atoxyl, het middel tegen runderpest en malaria, het wezen der gele koorts en de berri berri, vele bloed-, darm-, huidparasieten. Het D blad meent,, dat, opgewekt door de werkzaamheid van de D. koloniale artsen de geneeskundigen van andere landen, in 't bijzonder van Engeland en Amerika, zich ook aan 't nasporen hebben gezet, waardoor de sluimerende tropische geneeskunde tot nieuw leven is gewekt.

De verkregen uitkomsten hebben ook gunstig ingewerkt op de geneeskunst in 't moederland. 't Was immers een werker in 't Hamburger Instituut, Dr. Schaudinn, die de verwekker van de syphilis gevonden heeft, waardoor de strijd tegen deze ziekte op een nieuwen grondslag is gesteld. De bekende Dr. Koch bekleedt een vooraanstaande plaats ook onder de bestrijders der inheemsche ziekten. Door de nasporingen van de trypanosomen en piroplasmosen zijn verklaringen gevonden voor inheemsche dierenziekten. De rassenhygiëne en de vergelijkende studie der voortplantingen heeft nieuwe gezichtspunten geopend.

Als vanzelf sprekend besluit 't artikel met een verzuchting over hetgeen 't menschdom verliezen zal, als de D. medewerking aan de verkenning en bestrijding van de tropenkwalen mocht worden ontrukt.

Geneeskundige dienst in D. Kameroen.

Aansluitend aan 'tvoorgaande ontleenen wij aan „la Dépêche Coloniale" van 11 Febr. de volgende cijfers. 't Budget voor Kameroen was voor 1913 berekend naar 25 militaire artsen, 18 gouvernementsartsen, 2 specialisten voor epidemiën en 1 bacterioloog, te zamen 46 dokters. Bovendien waren er 77 verplegers of verpleegsters en 13 liefdezusters, allen Europeanen.

Daarvoor waren uitgetrokken 1.675.000 Mark, de voornaamste posten golden:

1o. 197.000 M. voor geneesmiddelen; 2o. 631.000 M. bestrijding van besmettelijke ziekten, in 't bijzonder van de slaapziekte; 3o. 20.000 M. bestrijding van de lepra; 4o. 30.000 M. bestrijding van venerische ziekten en pian; 5o. 50.000 M. gezondheidsmaatregelen.

Volgens 't Fr. blad konden deze hooge uitgaven niet beletten, dat de gezondheidstoestand zeer treurig was.

Eerlijk gezegd, is hieraan dan toch toe te voegen dat bezwaarlijk een andere mogendheid aan te wijzen is die voor geneeskundige doeleinden voor een Afrikaansche kolonie meer of zooveel beschikbaar heeft gesteld.

Zionistische verwachtingen.

't Gaat den Zionisten zooals 't ons gegaan is tijdens de aanhangig gemaakte Belgische annexionistische voornemens, om den anderen dag vrees en hoop. Overigens staan de zaken geenszins gelijk, ja zijn zij vrijwel tegenstellingen. Wij vroegen niets, wij wilden slechts behouden, bij ons getuigt 't volk dat er is om te blijven waar 't is en zooals 't is. De Zionisten zijn in 't groot en in 't algemeen de bewoners van Palestina niet, en voor de stem van de inboorlingen van het begeerde land wordt geen uitspraak gevraagd. Wij willen hierdoor geen partij kiezen tegen 't Zionistisch streven. De argumenten om weer een Joodsch nationale woonplaats in 't oude rijk te vestigen wegen inderdaad zwaar en de Arabieren schijnen met dit denkbeeld ook geheel verzoend te zijn, maar toch is wat gevraagd wordt iets anders dan 't zelfbeschikkingsrecht dat voor 't herstel van nationaliteiten elders naar voren wordt gebracht. Daarom is 't ook te begrijpen dat, meer dan in eenige andere kwestie, getracht wordt uit te vorschen hoe de stemming zijn zal. Volgens Dr. Weizmann, die in een bijeenkomst te Londen 't woord heeft gevoerd, bestaat er reden om van de vredesconferentie goede verwachtingen te koesteren. De mogendheden zouden de J.-stichting te Palestina goed gezind zijn. Tardieu, een der Fransche leden van den Raad van Tien, heeft verklaard dat Fr. er zich niet tegen zal verzetten wanneer Palestina onder Engeland als mandataris zal worden geplaatst. Weizmann las een brief voor van emir Feisul afkomstig, waaruit blijkt dat de Arabieren de beste wenschen koesteren voor de verwezenlijking van 't Zionistisch ideaal.

Störkensen's drift in 't ijs.

Terwijl wij tweemaal daags ongeduldig naar de komst van de courant uitzien om geen polsslag achter te zijn bij 't algemeen wereldgebeuren, zijn er die zich voor

maanden, voor jaren buiten dat gewoel plaatsen, er zich vreemd voor maken, dit niet doende als kluizenaars die zich om 't aardsche gebeuren niet bekommeren, maar juist en wel om in hunne afzondering een aandeel te nemen in de geschiedenis van onze eeuw, waarvan zij zich schijnbaar onverschillig los maken. Tot dezen behooren Störker Störkensen en zijne lotgenooten, die den 15 Maart 1918 een zeer gewaagden tocht in en op 't Noordpoolijs zijn begonnen.

Zij verlieten Cross Island bij Alaska met 10 sleden, 't gezelschap bestond uit 10 Europeanen en 4 eskimo's. Störkensen had zich voorgesteld op een punt ongeveer 200 mijlen ten N. van Cross Island in de drift van 't poolijs te komen, hierdoor meegenomen zou, volgens de gegevens welke daarover verkregen waren, de expeditie omtrent Mei 1919 van zelf een der Siberische stroomen bereiken, wellicht de Lena.

Het schijnt anders geloopen te zijn. Uit fort Yukon in Alaska is namelijk bericht ontvangen, dat de expeditie op 7 November l.l. weer op de Noordkust van Alaska was teruggekeerd. Zij is in een werverstroom gekomen.

De tocht werd ingezet op 73° N.B. en 146° W.L. Hij kwam tot 74° en 152° en naar 't oosten tot 144° W.L. Hij ging 150 mijlen noordelijker dan eenige voorgaande expeditie in dit deel van den oceaan.

Volgens den poolreiziger Vilhjarmur Stefansson, onder wiens leiding Störkensen vroeger een tocht heeft meegemaakt, kunnen uit de nu verkregen gegevens reeds drie belangrijke gevolgtrekkingen worden gemaakt. 1o. Houdt de algemeen aangenomen theorie, dat de oceaanstroom in westelijke richting doorgaat, evenwijdig met Alaska en de Siberische kusten, geen steek meer. 2o. Het z.g. Keanan's land, dat op moderne kaarten ergens op 74° br. en 140° l. wordt aangeduid, bestaat niet. 3o. Zijn bewering, dat een N.P.-expeditie geen levensmiddelen behoeft mee te voeren, is bevestigd, er is genoeg voedsel te vinden, door vleesch van zeehonden en ijsberen.

De bestuurshervormingen in Britsch-Indië.

Lord Sinha, onderstaatssecretaris voor Indië heeft, volgens de „T i m e s" aan een diner, hem door vrienden aangeboden, geprotesteerd tegen het denkbeeld, dat in zekere kringen heerscht als zouden de beschaafde klassen in Indië het Britsch bestuur onvriendelijk gezind zijn. „De beschaafde klassen" — zeide hij met vuur — „wenschen zonder uitzondering onder de hoede van het Britsche Rijk te blijven, als gelijkgerechtigde Indische burgers".

De maharajah van Bikaner, die president was aan tafel, wees op het feit, dat de Indische leiders ten volle beseften, dat hun ideaal van zelfbestuur alleen verwezenlijkt kon worden indien Indië een integraal deel bleef van het Britsche Rijk. Hij ontkende dat de Indische prinsen vijandig stonden tegenover hervorming. Zware verantwoordelijkheid drukte op de Britsche regeering ten aanzien van deze hervormingen, welke — indien ze tot stand kwamen — trouw en tevredenheid in Indië zouden scheppen.

Aga Khan, hoofd der Mohammedaansche gemeenschap zeide dat Indië's vurig verlangen was een dominion te worden van de Britsche kroon. Trouw aan den Koning-Keizer was de grondtoon van zijn adspiraties, waaraan de Mohammedanen volledig deelnemen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Diamant-industrie van Martapoera.

Volgens een mededeeling in de „Ind. Merc." van 7 dezer (waaraan het volgende is ontleend), heeft de mijningenieur L. H. Krol te Batavia eene lezing gehouden over de diamanten van Borneo en wel in het bijzonder over de Martapoerasche diamant. Omtrent de vindplaats vermeldt schr. dat alleen die rivieren diamantvoerend waren, die door het sarpentijn gesteente braken, juist daar waar een breuk was ontstaan (een nieuwe theorie). De bevolking in het Martapoerasche vindt sedert menschen-geheugenis in het diamantgraven een goed bestaan en zij bereikt, ondanks haar primitieve methode, zeer aardige resultaten. De diamanthoudende klei wordt uitgegraven, in een ompaggerde ruimte opgeschuurd en later gekneed en gewasschen. Dikwijls zijn de putten, die slechts gestut worden door dunne boomstammetjes, met rottan aan elkaar gebonden, een twintig meter diep en men moet er zich eigenlijk over verbazen dat er niet meer ongelukken gebeuren. Aan het hoofd van zoo'n graverij staat een van de rijkere menschen van de kampongs; hij zorgt voor werktuigen, materialen enz., en verkoopt de diamanten aan opkoopers, die hun waar in Martapoera — waar de groote slijperijen zijn — van de hand doen. Die groote slijperijen (zes in getal met ongeveer 1100 slijpers) worden machinaal gedreven en verwerken in normale tijden groote hoeveelheden Kaapsche diamant, die via Singapore in Martapoera wordt ingevoerd. Aangezien de Kaapsche diamant niet van de beste kwaliteit is, heeft de Martapoera-diamant geheel onverdiend een slechten naam gekregen: het is een steen van schitterende kwaliteit.

Handel tusschen Amerika, Nederland en koloniën.

De hr. Van Coenen Torchiana, consul-generaal der Nederlanden te San Francisco, doet goed werk voor ons land in Amerika. Tijdens de tentoonstelling te San Francisco gaf hij een werkje uit over ons land om den Amerikanen van ons land een goeden indruk te geven. Thans poogt hij in een nieuw geschrift de handelsbetrekkingen tusschen de Vereen. Staten met ons land en onze Koloniën te versterken.

Na allereerst de Nederlandsche houding tijdens den oorlog te hebben verdedigd en de physiologische factoren te hebben besproken, behandelt hij afzonderlijk den handel tusschen de Vereenigde Staten met ons land, daarna met Ned. Oost.-Indië en ten slotte met onze West.

Een eenigszins uitvoeriger bespreking van het werk (de titel luidt: The future of trade between the U. S. of America and the Netherlands and its colonies) vindt men in „In- en Uitvoer" van 5 dezer.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 10, jaarg. 29: Over de physiologische beteekenis van den latex, door Dr. Ch. Bernard. — Schaduw-, sier- en laanboomen, door H. J. Wigman Jr. II. Het vermenigvuldigen. — Bang'oewang (Pachyrhizus angulatus Rich.), door K. v. d. Veer. — Parija (een komkommerachtige vrucht), door K. v. d. Veer. — Kwak (eetbaar product uit de cassavewortel), door K. v. d. Veer. — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Van deel 58 werden hier te lande ontvangen de afleveringen 5 en 6; van den rijken inhoud dezer beide afleveringen worden hierachter slechts die bijdragen genoemd, waarvan verondersteld wordt dat ze ook nietvakkundigen belang kunnen inboezemen.

Afl. 5: De verbreiding van malaria te Weltevreden en Batavia, door M. L. van Breemen. — Onderzoek van water ten behoeve van een vliegterrein bij Soeka Miskin aan den postweg Bandoeng—Tjitjalengka, door Dr. F. H. Hehewerth. — Onderzoekingen over de olie van op Java gekweekte Chenopodiumsoorten, door Dr. P. C. Flu, C. D. de Lange en F. Weenuizen.

Afl. 6: Drie jaren te Sinabang (als plantagearts), door Dr. J. A. Voorthuis. — De gewijzigde namen der Javaansche ratten, door Dr. O. L. E. de Raadt.

Britsch Nieuw-Guinea.

Als afl. 16 der Mededeelingen van het Bureau voor de bestuurszaken der buitenbezittingen bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau is verschenen (bij G. Kolff & Co., te Weltevreden) een „Rapport betreffende Bruitsch Nieuw-Guinee (Papua) van den tijdelijk gezaghebber, fd. controleur bij het B. B., J. A. W. Coenen."

Achtereenvolgens schetst schr. — die ter plaatse zijn gegevens verzamelde —het bestuur, de rechtspraak, de bevolking, de zending, het onderwijs, den handel, het verkeerswezen enz. van Papua, een en ander opgeluisterd door tal van zeer fraaie platen en een kaart. Het werk bevat verschillende aanwijzingen die bij de economische ontwikkeling van het Nederlandsch gedeelte van Nieuw-Guinea als voorbeeld kunnen dienen.

De Tropische Natuur.

In afl. 12 van den VIIen jaarg. de volgende (geïllustreerde) opstellen: Javaansche Aristolochiaceeën (een laag bij den grond groeiend kruid), door C. A. Backer. — Over het opkweeken van eenige merkwaardige vlindersoorten uit eieren, door Dr. W. Roepke. II. Loepa Katinka Westw. — Uit het leven van een holbewoner (n.l. een spechtsoort), door S. Leefmans.

Dr. van Gorkom's Oost-Indische Cultures.

Van den onder redactie van Dr. H. C. Prinsen Geerligs verschijnenden geillustreerden herdruk van Dr. K. W. van Gorkom's standaardwerk over de cultures van Ned. Oost-Indië, zijn (bij J. H. de Bussy te Amsterdam) uitgekomen de afl. 45—49. De hr. C. J. van Lookeren Campagne besluit zijn beschouwingen over de indigo, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. behandelt zeer uitvoerig de verschillende looi- en verfstoffen, evenals Prof. Dr. P. van Romburgh de caoutchouc en getah pertja, terwijl Prof. Dr. A. H. Berkhout een aanvang maakt met eene beschrijving der verschillende Indische houtsoorten.

Neerlandia.

In de Maart-afl. van „Neerlandia", schetst v. L. (Dr. W. van Lingen), naar aanleiding van het onlangs gehouden 2e congres, het doel en streven van het Indonesisch Verbond van Studeerenden, waarvan hij veel goeds verwacht voor toekomstig samenwerken in Indië. — Verder bevat dit Nr. een kort overzicht der lezing van den oud-minister van Koloniën Pleyte, te Zürich, waarop de aandacht wordt gevestigd, in verband met de minder gunstige beoordeeling dezer lezing in een ander blad. De berichtgever in Neerlandia, die blijkbaar onder het gehoor was, spreekt althans van een „boeiende rede, waaruit Dr. Pleyte's groote liefde voor de koloniën en zijn rijke kennis van Insulinde bleken."

Weekblad voor Indië.

No. 36 (van 15 Dec. 1918) bevat o.a.: De oude en de nieuwe geest der bureaucratie, door J. Koning (zie ook No. 37). — De a.s. Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel in N.-I., door E. A. A. van Heekeren (ontleend aan „De Indische Gids"). —Langs het dal van de Serajoe, door A. F. M. (met ill.) — Heilige boomen en planten in Insulinde (zie ook No. 37), door C. V.

No. 37 (22 Dec. '18): De resident van Soekamas. Indische operette, door A. H. J. Ackerstaff (met ill.) — Reisschetsen uit Borneo. Tweede serie (zie ook No. 39). — Gevangenis-impressies van een Indischen journalist (zie ook No. 40).

Zendingsperiodieken.

O r g a a n d e r N e d. Z e n d i n g s v e r e e n i g i n g. M a a r t 1 9 1 9. Wat beoogt het Zendingshospitaal „Immanuël" en in hoeverre bereikt het zijn doel? door J. Iken. — Eenige trekken uit het godsdienstig leven der heidensche bevolking op Zuid-Oost-Celebes, door H. van der Klift.

M a a n d b l a d d e r s a m e n w e r k e n d e Z e n d i n g s-C o r p o r a t i e s. M a a r t 1 9 1 9: Het Maleisch of de volkstaal op de volksscholen (in Posso), door J. Kruyt Jr. — Langs de Jakatirivier (West-Nieuw-Guinea). — Hoe de vaccinatievrees overwonnen werd (in Boeli), door G. Maan. — In memoriam. Mevrouw J. Luinenburg-Berg.

A n n a l e n v a n h e t M i s s i e h u i s t e T i l b u r g. 1 M a a r t 1 9 1 9. Gekrabbel over Tenimbareesch gebabbel (slot), door H. Geurtjens. — De R. K. Missie in de Molukken ten tijde der Hervorming, door E. Cappers.

De Indo-Nederlandsche Wetgeving.

Bij de Uitg. Mij. „Elsevier" te Amsterdam verscheen de 79e afl. (1916, No. 475) der „Staatsbladen van Ned.-Indië" bewerkt en met aanteekeningen voorzien door J. Boudewijnse, G. H. van Soest, K. H. Boers, P. J. F van Heutsz (allen overleden) en Mr. W. Boekhoudt.

De eerste kapitein der Chineezen te Batavia.

De hr. B. Hoetink publiceerde onlangs in de „Bijdragen van het Kon. Inst. voor de Taal-, Land- en Volkenkunde" een belangwekkende studie over So Beng Kong, den bekwamen, invloedrijken, eersten kapitein der Chineezen te Batavia (1619-1636), waarop bereids in dit blad werd gewezen.

Deze studie blijkt ook in Indië de aandacht te hebben getrokken, er is nl. eene Maleische bewerking van verschenen, getiteld: Hikajat kapitein Souw Beng Kong kapala bangsa tionghoa jang pertama di Batavia. Menoeroet karangannja toean B. Hoetink.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 10: De hevea cultuur op de Westkust van Borneo, door Th. A. de Neve (met ill.) — De Hollandsche Standaard, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Rubberplantersvereeniging. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz., benevens een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over oliën en vetten.

Handelsberichten.

No. 625 bevat de volgende berichten (van het Min. van Koloniën): Cacao. — Economische gegevens over de Buitenbezittingen (Wester-afd. van Borneo, Amboina, gedurende Aug. 1918). — Adressen van exporteurs van Ned.-Indische goederen (vervolg).

Technische Hoogeschool in Ned.-Indië.

Hieromtrent schrijft de „Ingenieur" van 10 dezer o.m.: Als voorzitter van het bestuur van het Kon. Instituut voor Hooger Technisch Onderwijs in Ned.-Indië is afgetreden de hr. C. J. K. van Aalst, in diens plaats is getreden de hr. J. W. IJzerman, die met het stoomschip „Jan Pieterszoon Coen" naar Batavia is vertrokken, voorzien van de meest vèrstrekkende machtiging van den Raad van Beheer om, in overleg met de Indische Regeering, de stichting der Indische Technische Hoogeschool voor te bereiden en tot stand te brengen. Met hetzelfde stoomschip vertrok prof. ir. J. Klopper, die bestemd is als de eerste Rector Magnificus der I. T. H. De reis en het verblijf in Indië zullen vermoedelijk 6 maanden duren, in welk tijdsverloop, naar men hoopt, de voorbereiding volledig zal worden tot stand gebracht. Als architect van de te stichten gebouwen en inrichtingen is sedert eenigen tijd in dienst der Vereeniging getreden ir. H. Maclaine Pont, te Bilthoven, die reeds een voorloopig schetsontwerp heeft ingediend.

Radiotelegraphische verbinding met Ned.-Indië.

Als mededeeling No. 3 van de Wetenschappelijke Commissie van Advies en Onderzoek in het belang van de Volkswelvaart en Weerbaarheid is in druk verschenen (P. van Rossen, Amsterdam) het rapport, op 26 Juli l.l. uitgebracht aan den minister van Waterstaat, inzake de radio-telegrafische verbinding met Ned.-Indië. Het rapport (waarvan men een vrij uitvoerige bespreking aantreft in de „Nieuwe Rott. Cour." van 5 dezer, Avondbl. C.), is onderteekend door de H. H.: H. Haga, H. A. Lorentz, W. Lulofs, Wertheim Salomonson en P. Zeeman.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 49: De bevolking der Sangir-eilanden, door N. — Het suikerproefstation te Pekalongan, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Een avond in de „Komedie Stamboul", door S. Kalff. — Instantaneetjes genomen aan boord van de „Noordam", door M. E. Reitsma-Brutel de l aRivière.

* * *

Ten slotte nog enkele titels.

De Zuid-Amerikaansche Hevea-bladziekte, veroorzaakt door Melanopsammopsis Ulei nov. gen. (Dothidella Ulei P. Hennings), door Gerold Stahel (Bulletin No. 34 van het Departement van den Landbouw in Suriname).

Het Indisch-nationaal streven, door H. van Kol en S. Surya Ningrat. I. Interview met den heer H. van Kol. ('s-Gravenhage, Indonesisch Persbureau).

Voornemens voor herziening der Indische arbeidsbeweging (Nationale Staatkundige Gids, 6 Maart '19).

Het ontstaan der secundaire tin-ertsafzettingen op Banka en Billiton, door prof. ir. R. W. van der Veen. (Ingenieur '19 No. 10).

Van verloren terrein en nieuwe kansen (zie de rubriek West-Indië hiervóór). (Eigen Haard, 8 Maart '19).

Some remarks on mining in the Dutch East Indies. (Vervolg). — Sumatra's East Coast tea industry (vervolg). — (The Dutch East Indian Archipelago, Vol. I, Nr. 7).

Le Royaume de Crivijaya (Palembang), par G. Coedès. (Bulletin de l'Ecole française d'Extrême-Orient, Tome XVIII, Nr. 6).

Die Bodenschätze Niederländisch-Indiens, von Dr. Ir. Th. van der Waerden (vervolg). (Der Neue Orient, Band 4, Heft 5—6 en 7—8).

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad, De Locomotief, Suriname, Weekblad voor Indië, De Banier, De Ind. Gids, Neerlandia, Koloniaal Tijdschrift, Nationale, De Vrijzinnig Democraat, Onze Vloot, Theosophisch Maandblad, Korte Verslagen van de Verg. der 2e Kamer der Staten Generaal, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

Voordracht met lichtbeelden op *Vrijdag 14 Maart*, des avonds *8 uur* in het *Gebouw v. d. Nederl. Protestantenbond, Boothstraat 7*, van den Weled. ZeerGel. Heer *Dr. H. van Cappelle* uit 's-Gravenhage.

Onderwerp: **Suriname, zijne bevolking, zijn landbouw enz.**

J. J. LAGERS, *Secretaresse.*

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Veeartsen in Ned.-Indië.

Wij WILHELMINA, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 27 Januari 1919, 9de afdeeling, no. 60;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Onze besluiten van 25 Juni 1914, no. 60 (Indisch Staatsblad no. 697), 1 Maart 1917, no. 63 (Indisch Staatsblad no. 361) en 17 October 1917, no. 6 (Indisch Staatsblad 1918, no. 57) te bepalen als volgt:

Artikel 1.

Tot veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst in Nederlandsch-Indië zijn benoembaar:

a. zij die voor de betrekking zijn opgeleid volgens de bepalingen van dit besluit;

b. zij die in het bezit zijn van het diploma van veearts van de voormalige Rijksveeartsenijschool, dan wel de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, of van een daarmede naar het oordeel van den Gouverneur-Generaal, of in geval van uitzending naar Europa, van Onzen Minister van Koloniën, gelijkwaardig buitenlandsch diploma, en ten genoegen van den landvoogd of van Onzen voornoemden Minister aantoonen, voldoende practische ervaring te bezitten.

Artikel 2.

Door Onzen Minister van Koloniën kunnen in opleiding worden genomen voor de betrekking van veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst in Nederlandsch-Indië jongelieden die:

1o. met gunstig gevolg hebben afgelegd het propaedeutisch examen, genoemd in art. 1 van het Koninklijk besluit van 27 Mei 1918 (Staatsblad no. 300);

2o. door eene verklaring van den burgemeester hunner woonplaats bewijzen, dat zij zijn van goed maatschappelijk gedrag;

3o. hebben voldaan aan de Militiewet, voor zoover daaruit verplichtingen voor hen zijn voortgevloeid;

4o. zich ten genoegen van Onzen voornoemden Minister verbinden om:

a. wanneer hunne bestemming voor den Indischen dienst op grond van slecht gedrag, weinig ijver of geringe vorderingen (ter beoordeeling van meergenoemden Minister) wordt ingetrokken;

b. wanneer zij om welke reden ook, alleen uitgezonderd het geval van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van meergenoemden Minister) hunne bestemming voor den dienst in Nederlandsch-Indië niet mochten kunnen of willen volgen;

c. wanneer zij na het verstrijken van den uitersten tijd, gedurende welken zij overeenkomstig de in art. 3 gestelde regels in het genot van eene studietoelage gesteld zijn, of op een door Onzen Minister van Koloniën in bijzondere gevallen nader te bepalen tijdstip er niet in mochten zijn geslaagd, het diploma van veearts te verwerven.

terug te betalen wat ter zake van hunne opleiding uit de Indische geldmiddelen te hunnen behoeve zal zijn voldaan, vermeerderd met tien ten honderd;

5o. blijkens een geneeskundig onderzoek lichamelijk geschikt zijn voor den burgelijken veeartsenijkundigen dienst in Nederlandsch-Indië.

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van Onzen meergenoemden Minister, kunnen ook anderen dan de in de vorige alinea bedoelde jongelieden, die aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht studeeren of aldaar de studie aanvangen, in opleiding worden genomen, mits zij voldoen aan de hierboven sub 2o. tot en met 5o. gestelde voorwaarden.

Artikel 3.

Aan de in het vorig artikel bedoelde studenten kan voor hun verderen studietijd eene toelage worden toegekend naar reden van ƒ 1000 (een duizend gulden) 's jaars, als tegemoetkoming in de studiekosten.

Het genot der toelage is afhankelijk van goed gedrag, ijver en vorderingen, ter beoordeeling van Onzen Minister van Koloniën.

Behoudens het in het vorig lid bepaalde, wordt de toelage genoten voor den tijd van uiterlijk vier jaar, welke termijn in bijzondere gevallen na raadpleging van den Senaat der Veeartsenijkundige Hoogeschool door Onzen Minister van Koloniën, door wien ook overigens de tijdstippen van ingang en ophouden der toelagen worden bepaald, met ten hoogste één jaar kan worden verlengd.

Indien op het tijdstip van het verwerven van het diploma van veearts in het geheel aan studietoelage minder is genoten dan ƒ 4000 (vier duizend gulden), kan

het verschil, in gevallen ter beoordeeling van Onzen Minister van Koloniën, als gratificatie aan den betrokkene worden uitgekeerd.

Aan hen die van den aanvang hunner studie af aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool in opleiding worden genomen, wordt de toelage toegekend voor den tijd van uiterlijk vijf jaar, welke termijn, met inachtneming van het bepaalde in het vorig lid, eveneens met ten hoogste één jaar kan worden verlengd.

Bij gebleken behoefte aan veeartsen boven het aantal der in opleiding genomen, kan de toelage ook in den vorm eener tegemoetkoming in eens, doch tot geen hooger bedrag dan ƒ 4000 (vier duizend gulden) worden toegekend aan in het examen voor veearts geslaagden, die zich dadelijk — althans binnen één jaar na het afleggen van dat examen — voor den Indischen dienst verbinden.

In buitengewone gevallen kan die tegemoetkoming ook worden toegekend aan veeartsen die zich na evengenoemd tijdstip voor den Indischen dienst verbinden.

Personen ouder dan 30 jaar kunnen slechts bij uitzondering voor uitzending in aanmerking komen.

Artikel 4.

De verder noodige bepalingen en voorschriften ter uitvoering van de in de voorgaande artikelen vervatte regeling worden door Onzen Minister van Koloniën vastgesteld.

Artikel 5.

Aan de uitzending uit Nederland ter benoeming op de aanvangsbezoldiging zijn, behalve overtocht voor gouvernementsrekening, op den voet der daaromtrent geldende bepalingen, verbonden de volgende voordeelen:

a. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van ƒ 1250 (een duizend tweehonderd vijftig gulden), zoomede een bedrag van ƒ 300 (driehonderd gulden) voor de aanschaffing van een goed bacteriën-microscoop met immersiesysteem en een Abbe's verlichtingsapparaat.

De voordeelen verbonden aan de uitzending ter benoeming op eene hoogere bezoldiging dan de aanvangsbezoldiging, worden telken male door Onzen Minister van Koloniën vastgesteld.

Artikel 6.

Zij die door Onzen Minister van Koloniën ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld om te worden benoemd tot veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst in Nederlandsch-Indië, zijn ingevolge het Koninklijk besluit van 22 Juni 1916 no. 12 (Staatsblad no. 289) verplicht om de in verband met hunne opleiding en uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve, dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van opleiding en uitrusting, premie voor levensverzekering, tegemoetkoming in de aan het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden, (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken, of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Artikel 7.

De in Nederland uit dit besluit voortvloeiende uitgaven worden gekweten ten laste van het Eerste Hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië.

Overgangsbepaling.

Artikel 8.

Voor de nog niet afgestudeerde candidaat-Indische veeartsen, aangewezen krachtens het besluit van 25 Juni 1914 no. 60 (Indisch Staatsblad no. 697) gelden de bepalingen, welke bij dit besluit zijn vastgesteld.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel en aan de Algemeene Rekenkamer en dat in de Nederlandsche Staatscourant zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 31 Januari 1919.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Idenburg.

(Nederlandsche Staatscourant van
24 Februari 1919 no. 47).

Uitzending voor den Nederlandsch Oost- en West-Indischen Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Vijf leeraren in de plant- en dierkunde.

Zestien leeraren in de Nederlandsche taal.

Vier leeraren in de aardrijkskunde.

Zes leeraren in het Duitsch.

Zes leeraren in het Fransch.

Vier leeraren in het Engelsch.

Elf leeraren in de wis- en natuurkunde.

Zes leeraren in het teekenen.

Drie leeraren in de geschiedenis.

Drie leeraren in de Staatswetenschappen.

Een civiel of bouwkundig ingenieur voor het middelbaar technisch onderwijs.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolverpleegster).

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Civiel-ingenieur; tijdelijk ingenieur van de bevloeiing van gronden op de Buitenbezittingen (civiel-ingenieur); opzichter; tijdelijk bouwkundig opzichter..

Waterbouwkundig ingenieur (dienst waterkracht en electriciteit).

Opziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Werktuigkundig-ingenieur, hoofd van de Banka-tinwinning.

Drie boekhouders voor de Banka-tinwinning.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Civiel-ingenieur; werktuigkundig ingenieur; ingenieur voor het signaalwezen; adspirant-adjunct-chef of adjunct-chef der 1ste of 4de afdeeling.

Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Adspirant-ingenieur; electro-technisch ambtenaar 1e kl.; electro-technisch ambtenaar 2de kl. (adsp.-electrotechnisch ambtenaar); telefoonopzichter 1ste klasse; telefoonopzichter 2de klasse; radiotelegrafist 2de kl.; instrumentmaker 1ste klasse; instrumentmaker 2de kl.; commies.

Stenograaf bij de stenografische inrichting van den Volksraad in Nederlandsch-Indië.

Onderwijzer der 3de klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Opzichter bij de bevloeiingswerken ten behoeve van den landbouw.

Baas-leerlooier bij het gevangeniswezen.

Vier ijkers ten behoeve van het ijkwezen in Nederl.-Indië.

Adspirant-commissaris van politie.

Zij, die voor uitzending tot een der betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van
3 Maart 1919 No. 52).

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46. Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West”*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.02; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENZ;
De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.